

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 18. martā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 18/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt:

1.1. Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma (turpmāk – Pārvaldības likums) 49.⁷ panta pirmo daļu, Pacientu tiesību likuma 17.¹ panta pirmo daļu, Ministru kabineta 2022. gada 3. maija noteikumu Nr. 272 “Noteikumi par kompensāciju par vakcīnas pret Covid-19 infekciju blakusparādību izraisīto smagu vai vidēji smagu kaitējumu pacienta veselībai vai dzīvībai” (turpmāk – Noteikumi Nr. 272) 3.2. un 8.1. apakšpunktu, kā arī Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumu Nr. 812 “Noteikumi par kompensāciju par Covid-19 vakcīnas blakusparādību izraisīto smagu vai vidēji smagu kaitējumu pacienta veselībai vai dzīvībai” (turpmāk – Noteikumi Nr. 812) 3.2. un 10.1. apakšpunktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 93. un 111. pantam;

1.2. Noteikumu Nr. 272 6. punktu, ciktāl tas attiecas uz patologanatomiskās izmeklēšanas protokolu vai tiesu medicīnas eksperta atzinumu, un Noteikumu Nr. 812 7. punktu, ciktāl tas attiecas uz patologanatomiskās izmeklēšanas protokolu vai tiesu

medicīnas eksperta atzinumu, par neatbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, 93. un 111. pantam;

1.3. Noteikumu Nr. 272 6. punktu, ciktāl tas noteic, ka pacienta nāves gadījumā iesniegumu ir tiesīgs iesniegt pacienta mantinieks, 8.6. un 19.2. apakšpunktu, kā arī Noteikumu Nr. 812 7. punktu, ciktāl tas noteic, ka pacienta nāves gadījumā iesniegumu ir tiesīgs iesniegt pacienta mantinieks, 10.6. un 23.2. apakšpunktu par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, 93. un 111. pantam;

1.4. visas minētās normas par spēkā neesošām no to pieņemšanas brīža.

2. Pārvaldības likuma (spēkā līdz 2023. gada 31. decembrim) 49.⁷ panta pirmā daļa noteica, un šobrīd Pacientu tiesību likuma 17.¹ panta pirmā daļa (spēkā no 2024. gada 1. janvāra) noteic, ka Ministru kabinets nosaka prasības un kārtību, kādā pieprasa, piešķir un izmaksā kompensāciju vai atsaka tās piešķiršanu, kā arī nosaka izmaksājamās kompensācijas apmēru atbilstoši kaitējuma smagumam, nepārsniedzot 142 290 *euro*, ja radies smags vai vidēji smags kaitējums pacienta veselībai vai dzīvībai apstiprināto Covid-19 vakcīnas blakusparādību dēļ.

Noteikumu Nr. 272 (spēkā līdz 2023. gada 31. decembrim) 3.2. apakšpunkts paredzēja, un šobrīd Noteikumu Nr. 812 (spēkā no 2024. gada 1. janvāra) 3.2. apakšpunkts paredz, ka kompensāciju piešķir, ja pacienta veselībai vai dzīvībai radītais smagais kaitējums vai vidēji smagais kaitējums ir tieši saistīts ar Covid-19 vakcīnas izraisītu blakusparādību un blakusparādība ir minēta Covid-19 vakcīnas zāļu aprakstā.

Noteikumu Nr. 272 6. punkts noteica, un Noteikumu Nr. 812 7. punkts noteic, ka pacienta nāves gadījumā iesniegumu ir tiesīgs iesniegt pacienta mantinieks, pievienojot apliecību par laulātā mantas daļu vai mantojuma apliecību un patologanatomiskās izmeklēšanas protokolu vai tiesu medicīnas eksperta atzinumu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 272 8.1. un 8.6. apakšpunktu, kā arī Noteikumu Nr. 812 10.1. un 10.6. apakšpunktu Zāļu valsts aģentūra (turpmāk – Aģentūra) pieņem lēmumu par atteikumu izskatīt iesniegumu, ja iespējamā zāļu blakusparādība nav iekļauta lietotās Covid-19 vakcīnas zāļu aprakstā un pacienta nāves gadījumā nav iesniegta apliecība par laulātā mantas daļu vai mantojuma apliecība, un iesniedzējs attiecīgo informāciju nav iesniedzis arī pēc Aģentūras pieprasījuma.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 272 19.2. apakšpunktam un Noteikumu Nr. 812 23.2. apakšpunktam Aģentūra izmaksā kompensāciju pacienta nāves gadījumā pacienta mantiniekam proporcionāli mantojuma daļai, ja ir iesniegta apliecība par laulātā mantas daļu vai mantojuma apliecība.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Savukārt saskaņā ar šā likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Pieteikumā ir apstrīdēta likumu un Ministru kabineta noteikumu normu satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd vairāku tiesību aktu – Pārvaldības likuma, Pacientu tiesību likuma, Noteikumu Nr. 272 un Noteikumu Nr. 812 – normu atbilstību Satversmei.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1. punktam vairāku normatīvo aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā ir pieļaujama, ja tiek apstrīdēts normatīvais akts vai tā daļa un uz tā pamata izdotās zemāka juridiska spēka tiesību normas. Tāpat, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos vairāku normatīvo aktu normu apstrīdēšana vienā pieteikumā ir pieļaujama arī tad, ja apstrīdētās normas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un šo normu izvērtēšana vienas lietas ietvaros veicinās lietas vispusīgu un procesuāli efektīvu

izskatīšanu (*sal. sk. Satversmes tiesas 3. kolēģijas 2021. gada 16. augusta lēmuma par lietas Nr. 2021-34-01 ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 134/2021 7. punktu*).

Noteikumi Nr. 272 izdoti, pamatojoties uz Pārvaldības likuma 49.⁷ panta pirmo daļu. Savukārt Noteikumi Nr. 812 izdoti, pamatojoties uz Pacientu tiesību likuma 17.¹ panta pirmo daļu.

Pārvaldības likuma 49.⁷ panta pirmā daļa un uz tās pamata izdotie Noteikumi Nr. 272 paredzēja kārtību, kādā pieprasa, piešķir un izmaksā kompensāciju par smagu vai vidēji smagu kaitējumu pacienta veselībai vai dzīvībai apstiprināto Covid-19 vakcīnas blakusparādību dēļ (turpmāk – kompensācija) vai atsaka tās piešķiršanu, tostarp to, kādi dokumenti iesniedzami kompensācijas pieprasīšanai. Pārvaldības likums un Noteikumi Nr. 272 zaudēja spēku 2023. gada 31. decembrī. Pārvaldības likuma 49.⁷ panta pirmās daļas regulējums tika iekļauts Pacientu tiesību likumā, papildinot to citstarp ar 17.¹ panta pirmo daļu, kas stājās spēkā 2024. gada 1. janvārī. Uz minētās tiesību normas pamata tika izdoti Noteikumi Nr. 812, kas stājās spēkā 2024. gada 1. janvārī un kuros pēc būtības tika ietverts Noteikumu Nr. 272 regulējums. Tādējādi no pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās Pārvaldības likuma un Noteikumu Nr. 272 normas ir savstarpēji cieši saistītas ar apstrīdētajām Pacientu tiesību likuma un Noteikumu Nr. 812 normām, un to izvērtēšana vienas lietas ietvaros veicinātu lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts

prasa pieteikumā pamatot, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzēja Satversmē ietvertās pamattiesības.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējas dēls 2021. gadā saņēma vakcīnu “COVID-19 Vaccine Janssen” (šobrīd – JCOVDEN). Trīs dienas pēc vakcinācijas Pieteikuma iesniedzējas dēls nomira. Tiesu medicīniskās ekspertīzes atzinumā (turpmāk – Atzinums) norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējas dēla nāve varēja iestāties no akūtas sirds asinsvadu nepietiekamības koronārās sirds slimības rezultātā. Pieteikuma iesniedzēja atbilstoši Noteikumos Nr. 272 paredzētajai kārtībai vērsās Aģentūrā ar kompensācijas prasījuma iesniegumu (turpmāk – Iesniegums), tostarp lūdzot Aģentūru Iesnieguma izskatīšanas ietvaros pārbaudīt, vai par iemeslu viņas dēla nāvei varēja būt vakcinācija ar JCOVDEN vakcīnu. Aģentūra, pamatojoties uz Noteikumu Nr. 272 3.2. apakšpunktu, atteicās izskatīt Iesniegumu, jo Atzinumā nav norādīta kāda no blakusparādībām, kas minēta JCOVDEN vakcīnas zāļu aprakstā (turpmāk – Aģentūras lēmums). Pieteikuma iesniedzēja Aģentūras lēmumu apstrīdēja Veselības ministrijā un Veselības ministrijas lēmumu pārsūdzēja administratīvajā tiesā. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmumu tika pieņemts Pieteikuma iesniedzējas pieteikums un ierosināta administratīvā lieta par labvēlīga administratīvā akta par kompensācijas piešķiršanu izdošanu. Savukārt vēlāk ar Administratīvās rajona tiesas lēmumu tiesvedība lietā tika izbeigta, jo Pieteikuma iesniedzēja atbilstoši Noteikumu Nr. 272 8.6. apakšpunktam nebija iesniegusi mantošanas apliecību un tādēļ viņai nebija subjektīvo tiesību iesniegt Iesniegumu. Senāts noraidīja Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas lēmumu.

7.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Pārvaldības likuma 49.⁷ panta pirmā daļa un Pacientu tiesību likuma 17.¹ panta pirmā daļa, ciktāl tā paredz kompensācijas piešķiršanu tikai apstiprinātu Covid-19 vakcīnas blakusparādību dēļ, Noteikumu Nr. 272 3.2. apakšpunkts un Noteikumu Nr. 812 3.2. apakšpunkts, ciktāl tas paredz

kompensācijas piešķiršanu, ja blakusparādība ir minēta Covid-19 vakcīnas zāļu aprakstā, kā arī Noteikumu Nr. 272 8.1. apakšpunkts un Noteikumu Nr. 812 10.1. apakšpunkts, ciktāl tas paredz, ka Aģentūra pieņem lēmumu par atteikumu izskatīt iesniegumu, ja iespējamā zāļu blakusparādība nav iekļauta lietotās vakcīnas pret Covid-19 zāļu aprakstā, aizskar viņai Satversmes 93. un 111. pantā ietvertās pamattiesības. Proti, šīs normas liedzot Pieteikuma iesniedzējai tiesības uz sava dēla nāves iespējamās cēloņsakarības ar vakcīnas lietošanu noskaidrošanu un iespējamās jaunas blakusparādības konstatēšanu. Attiecīgi minētās tiesību normas liedzot Aģentūrai pieņemt lēmumu par kompensācijas piešķiršanu.

Pārvaldības likuma 49.⁷ pants, Pacientu tiesību likuma 17.¹ pants un attiecīgi uz to pamata izdotie Noteikumi Nr. 272 un Noteikumi Nr. 812 noteic prasības un kārtību, kādā pieprasa un piešķir vai atsaka piešķirt kompensāciju tādu blakusparādību dēļ, kas ir iekļautas Covid-19 vakcīnas zāļu aprakstā, tomēr tie neregulē kārtību jaunu Covid-19 vakcīnu blakusparādību atklāšanai. Aģentūras farmakovigilances jeb zāļu lietošanas drošuma uzraudzības funkcijas ir noteiktas citos normatīvajos aktos. Proti, Farmācijas likuma 10. panta 18. punkts noteic, ka Aģentūra veic farmakovigilances funkcijas, tajā skaitā zāļu lietošanas izraisīto blakusparādību uzraudzību, veido un uztur datubāzi saistībā ar zāļu lietošanas drošuma uzraudzību. Ministru kabineta 2012. gada 31. jūlija noteikumu Nr. 537 “Zāļu valsts aģentūras nolikums” 4.2. apakšpunkts paredz, ka Aģentūra veic farmakovigilanci, kas ietver arī farmakovigilances sistēmas ietvaros saņemto blakusparādību ziņojumu par vakcīnu pret Covid-19 izraisīto blakusparādību zinātnisku izvērtēšanu, lai atklātu jaunus drošuma riskus. Savukārt Ministru kabineta 2013. gada 22. janvāra noteikumu Nr. 47 “Farmakovigilances kārtība” 7. punkts noteic kārtību, kādā ārstniecības persona vai farmaceits Aģentūrai ziņo par novērotām iespējamām zāļu blakusparādībām. Saskaņā ar minēto noteikumu 11. punktu par iespējamām zāļu blakusparādībām tiesības ziņot ir arī pacientam vai citai personai viņa vietā. Tādējādi kompensācijas prasījuma izvērtēšana nav saistīta ar jaunu iespējamu blakusparādību atklāšanu, un šīs apstrīdētās normas neliedz ziņot par iespējamām zāļu blakusparādībām neatkarīgi no Aģentūras pieņemtā lēmuma. No Aģentūras lēmuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja blakusparādību ziņojumu nav sniegusi.

Attiecībā uz iespējamās jaunas blakusparādības konstatēšanu Noteikumu Nr. 272 anotācijā norādīts, ka parasti tikai viens ziņojums par iespējamu blakusparādību vēl

nedod iespēju veikt secinājumus par konkrētās vakcīnas lietošanas drošības problēmu un jaunas blakusparādības atklāšanu. Tikai tad, kad tiek pierādīta cēloņsakarība starp konkrētu blakusparādību un vakcīnu, Eiropas Zāļu aģentūras drošuma komiteja apstiprina izmaiņas zāļu aprakstā un lietošanas instrukcijā, papildinot to ar jaunu blakusparādību. Blakusparādību ziņojumi ir svarīgi, lai atklātu jaunus drošuma riskus, taču tas nenozīmē, ka par visiem ziņotajiem gadījumiem gūst cēloņsakarības apstiprinājumu ar zāļu lietošanu. Proti, ne visi ziņotie veselības traucējumi tiek apstiprināti kā blakusparādības. Savukārt, ja pēc kāda laika zāļu apraksts un lietošanas instrukcija ir papildināta ar jaunu blakusparādību, pacients var vērsties ar iesniegumu par kompensācijas piešķiršanu. To savā lēmumā Pieteikuma iesniedzējai norādīja arī Aģentūra.

Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, ka no Satversmes 93. pantā ietvertajām tiesībām uz dzīvību un Satversmes 111. pantā ietvertajām tiesībām uz veselību izrietētu viņas tiesības prasīt konstatēt noteiktu viņas dēla nāves cēloni kā Covid-19 vakcīnas blakusparādību. Tāpat pieteikumā vispārīgi norādīts, ka Satversmes 93. un 111. panta tvērumā esot ietvertas Pieteikuma iesniedzējas tiesības uz kompensāciju par tiesību uz veselības un dzīvības aizsardzību aizskārumu. Tomēr pieteikumā nav pamatots, ka no Satversmes 93. un 111. panta šādas tiesības izrietētu. Kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzējas uzmanību uz to, ka tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ir ietvertas Satversmes 92. panta trešajā teikumā.

Turklāt Pieteikuma iesniedzēja savu pamattiesību aizskārumu saista arī ar to, ka šīs apstrīdētās normas, kas liedzot atklāt jaunas Covid-19 vakcīnu blakusparādības, apdraud visas sabiedrības veselību. Tomēr Satversmes tiesa ir atzinusi, ka jēdziens “aizskar” ietverts Satversmes tiesas likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no *actio popularis* jeb sūdzības vispārības labā (sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu).

Tādējādi pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kādā veidā tieši šīs apstrīdētās normas rada tieši Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 93. un 111. pantā noteikto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums daļā par Pārvaldības likuma 49.⁷ panta pirmās daļas, Pacientu tiesību likuma 17.¹ panta pirmās daļas, Noteikumu Nr. 272 3.2. un 8.1. apakšpunkta un Noteikumu Nr. 812 3.2. un 10.1. apakšpunkta atbilstību

Satversmes 93. un 111. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Noteikumu Nr. 272 6. punkts un Noteikumu Nr. 812 7. punkts, ciktāl tas attiecas uz patologanatomiskās izmeklēšanas protokolu vai tiesu medicīnas eksperta atzinumu, pārkāpj Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietverto tiesiskās vienlīdzības principu, jo nostāda Pieteikuma iesniedzēju nevienlīdzīgā situācijā ar citām personām, kuras var iesniegt Aģentūrai ārsta slēdzienu par kaitējumu veselībai, kurā secinājumi par kaitējuma cēloni veselībai ir balstīti uz pacienta medicīnisko dokumentāciju un faktu par pacienta vakcināciju pret Covid-19. Tāpat minētās tiesību normas aizskarot Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 93. un 111. pantā ietvertās pamattiesības, jo liedz noskaidrot sava dēla patieso nāves cēloni un pieprasīt kompensāciju par to.

Pieteikuma iesniedzējas iebildumi saistīti ar to, ka tiesu medicīniskā ekspertīze viņas dēlam kriminālprocesa ietvaros tika veikta bez medicīniskās dokumentācijas, nezinot par viņa vakcinācijas faktu, kā arī to, ka Atzinumā kā viņas dēla nāves cēlonis norādīta slimība, kas nav iekļauta kā blakusparādība JCOVDEN vakcīnas zāļu aprakstā.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 272 6. punktam un Noteikumu Nr. 812 7. punktam pacienta mantinieks ir tiesīgs pieprasīt kompensāciju, pievienojot Iesniegumam patologanatomiskās izmeklēšanas protokolu vai tiesu medicīnas eksperta atzinumu. Tomēr Noteikumu Nr. 272 6. punkts un Noteikumu Nr. 812 7. punkts, kā arī minētie noteikumi kopumā neregulē kārtību, kādā veicama mirušā patologanatomiskā izmeklēšana vai tiesu medicīniskā ekspertīze un iegūstama informācija par mirušas personas nāves cēloni. Turklāt, kā tas izriet no Tiesu ekspertu padomes un prokuratūras atbildēm Pieteikuma iesniedzējai, jautājumu par vakcīnas un nāves iestāšanās cēloņsakarību arī varēja risināt, veicot papildu ekspertīzi ārpus kriminālprocesa. Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši Noteikumu Nr. 272 6. punkts un Noteikumu Nr. 812 7. punkts, nevis tā piemērošana konkrētajā situācijā, rada Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 91. panta pirmajā teikumā, 93. un 111. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums daļā par Noteikumu Nr. 272 6. punkta un Noteikumu Nr. 812 7. punkta atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, 93. un

111. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7.3. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Noteikumu Nr. 272 6. punkts un Noteikumu Nr. 812 7. punkts, ciktāl tas pacienta nāves gadījumā paredz Iesniegumam pievienot mantojuma apliecību, Noteikumu Nr. 272 8.6. apakšpunkts un Noteikumu Nr. 812 10.6. apakšpunkts, ciktāl tas paredz, ka Aģentūra pieņem lēmumu par atteikumu izskatīt iesniegumu, ja nav iesniegta mantojuma apliecība, kā arī Noteikumu Nr. 272 19.2. apakšpunkts un Noteikumu Nr. 812 23.2. apakšpunkts, ciktāl tas paredz kompensācijas izmaksu tad, ja ir iesniegta mantojuma apliecība, aizskar viņai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā, 93. un 111. pantā ietvertās pamattiesības, jo prasība iesniegt mantojuma apliecību liedz Pieteikuma iesniedzējai saņemt informāciju par sava dēla nāves iespējamo cēloni Covid-19 vakcīnas blakusparādības dēļ un saņemt par to kompensāciju, kā arī pakārtoti liedz pieeju tiesai, lai pārbaudītu Aģentūras lēmuma tiesiskumu.

Satversmes tiesas judikatūrā norādīts, ka ir jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja vēlas panākt tiesas kontroli pār Aģentūras lēmuma tiesiskumu. Tomēr Noteikumu Nr. 272 6. punkts, 8.6. un 19.2. apakšpunkts, kā arī Noteikumu Nr. 812 7. punkts, 10.6. un 23.2. apakšpunkts attiecas uz administratīvo procesu iestādē un ietver priekšnoteikumus, lai Aģentūra pēc būtības izskatītu kompensācijas prasījuma iesniegumu. Arī pati Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka šīs normas primāri viņai liedz vērsties Aģentūrā ar kompensācijas prasījuma iesniegumu un tikai pakārtoti liedz tiesības uz pieeju tiesai. Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka šīs apstrīdētās normas rada Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmā teikuma ietverto pamattiesību aizskārumu. Turklāt kolēģija jau iepriekš secināja, ka pieteikumā nav pamatots tas, ka no Satversmes 93. un 111. panta izrietētu Pieteikuma iesniedzējas tiesības uz kompensāciju par tiesību uz veselības un dzīvības aizsardzības aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums daļā par Noteikumu Nr. 272 6. punkta, 8.6. un 19.2. apakšpunkta, Noteikumu Nr. 812 7. punkta, 10.6. un 23.2. apakšpunkta atbilstību

Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, 93. un 111. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

8. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzējas uzmanību, ka Pārvaldības likuma 49.⁷ pantā un Pacientu tiesību 17.¹ pantā noteiktais pilnvarojums Ministru kabinetam ir tikai viens no mehānismiem, ar kuru palīdzību var saņemt kompensāciju par Covid-19 vakcīnas apstiprināto blakusparādību dēļ izraisīto smago vai vidēji smago kaitējumu pacienta veselībai vai dzīvībai. Gan pacients, gan miruša pacienta mantinieki var īstenot tiesības uz kompensācijas saņemšanu arī civilprocesa ietvaros. Noteikumu Nr. 272 un Noteikumu Nr. 812 mērķis ir Covid-19 vakcīnas apstiprināto blakusparādību dēļ izraisītā kaitējuma kompensēšana bez tiesvedības (*sk. Noteikumu Nr. 272 un Noteikumu Nr. 812 anotācijas*). Tādējādi Noteikumos Nr. 272 un Noteikumos Nr. 812 noteiktā kārtība ir tikai viens no veidiem, kā saņemt kompensāciju atvieglotā kārtībā apstiprinātu Covid-19 vakcīnas blakusparādību gadījumā. Šis regulējums neliedz personai tiesības prasīt kompensāciju vispārīgā kārtībā, tas ir, vēršoties ar prasību tiesā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Tas izriet arī no Pārvaldības likuma 49.⁷ panta trešās daļas un Pacientu tiesību likuma 17.¹ panta, kas noteic, ka kompensāciju neizmaksā, ja tā jau ir saņemta civilprocesa ietvaros.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 18/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina